

Lausunto

07.04.2026

Asia: VN/21436/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain, vankeuslain ja tutkintavankeuslain muuttamisesta (saattohoito ja eräät muut muutokset)

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa koskevista ehdotuksista ja perusteluista

Kuluttajaliitto ry (jäljempänä Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että terveydenhuoltolakiin täsmennettäisiin, että palliatiivinen hoito ja saattohoito olisivat hyvinvointialueen järjestämistä vastuulla. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi palliatiivisen hoidon ja saattohoidon määritelmät. Säännösteknisesti muutos toteutettaisiin lisäämällä terveydenhuoltolain 24 §:ään uusi 2 momentti.

Kuluttajaliitto yhtyy hallituksen esitysluonnoksessa (s. 16) todettuun, että sääntelyä tarvitaan potilaan oikeuksien toteutumiseksi. Lainsäädännössä turvataan tällä hetkellä esimerkiksi oikeus elämään (perustuslaki 7 §), riittävät sosiaali- ja terveystalvet (perustuslaki 19 §) ja korkein saavutettavissa oleva ruumiin- ja mielenterveys (TSS-sopimus 12 artikla 1 kohta), mutta ei esimerkiksi oikeutta arvokkaaseen kuolemaan. Toisaalta potilaslain 3.2 §:n mukainen oikeus laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon, ihmisarvon loukkaamattomuus sekä vakaumuksen ja yksityisyyden kunnioittaminen pätevät elämän loppuun asti. Kuluttajaliitto katsoo, että terveydenhuoltolakiin ehdotettua muutosta tarvitaan vahvistamaan paitsi potilaslain 3.2 §:n mukaisia oikeuksia, myös potilaan oikeutta olla sairas ja potilaan oikeutta arvokkaaseen kuolemaan.

Kuluttajaliitto pitää hyvänä, että palliatiivisen hoidon määritelmässä mainitaan myös toimintakyvyn ylläpito. Vaikka palliatiivinen hoito on totuttu määrittelemään elämänlaadun vaalimisen ja kärsimysten lievittämisen kautta, toimintakyky on tärkeä elämänlaatuun vaikuttava arvo erityisesti niille potilaille, joiden palliatiivinen hoito kestää pitkään. Kuluttajaliitto ehdottaa, että jos säännöksen sanamuotoa muutetaan lausuntopalautteen perusteella, toimintakyky pysyy

säännöksen sanamuodossa vielä muutoksen jälkeenkin, jotta potilaat eivät jää ilman toimintakykyä ylläpitävää hoitoa, palveluja ja apuvälineitä. Siten myös palliativisen hoidon ja saattohoidon määritelmät pysyvät riittävän etäällä toisistaan.

Kommentit hoitopaikan valintaa koskevista ehdotuksista ja perusteluista

Kuluttajaliitto kannattaa ehdotusta, jonka mukaan hoitopaikan valintaa koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että terveyskeskuksen tai terveysaseman saa jatkossa valita kolmen kuukauden välein, kun nyt vaihdon saa tehdä kerran vuodessa.

Kuluttajaliitto antaa viikoittain neuvontaa potilaiden oikeuksista potilaille ja omaisille. Neuvonnassa toistuvat hoitoon pääsyyn ja hoitosuhteisiin liittyvät vaikeudet ja kysymykset. Potilaan kannalta tehokkaita keinoja tällaisessa tilanteessa ovat lähinnä keskusteleminen ja valinnanvapaus. Toisinaan sopivan hoitosuhteen löytäminen voi viedä aikaa ja vaatia useamman käynnin, mikä helpottuu, kun terveysasemaa saa vaihtaa nykyistä useammin.

Kuluttajaliitto ei katso muutoksen muodostavan riskejä hoidon jatkuvuudelle tai hoitoon sitoutumiselle, vaan hoidon jatkuvuutta on kehitettävä siihen tarkoitetuilla malleilla. Tyytymättömyys hoitosuhteessa ei Kuluttajaliiton näkemyksen mukaan edistä potilaan oikeuksia laadukkaaseen hoitoon, kun taas tyytyväisyys ja potilaan toimijuus hyödyttävät kaikkia.

Kommentit erikoissairaanhoidon hoitotakuun seuranta koskevista ehdotuksista ja perusteluista

Hoitoon pääsyn enimmäisaikojen toteutumisen seuranta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että hyvinvointialueen ja vankiterveydenhuollon yksikön on julkaistava kuukausittain edellistä kalenterikuukautta koskevat tunnusluvut siitä, miten hoitoon pääsyn enimmäisaikojen noudattaminen toteutui erikoissairaanhoidossa. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan tiedot on julkaistava neljän kuukauden välein. Kuluttajaliitto kannattaa tätä muutosta, sillä se antaa lisää tietoa potilaalle mahdollisuuksista päästä hoitoon.

Odotusajat erikoissairaanhoidon toimenpiteisiin ovat pitkiä, ja potilaat ovat epätietoisia odotusaikojen pituuksista. Siksi Kuluttajaliitto ehdottaa, että myös ajantasainen jonotilanne ja hoitoon pääsyn mediaaniluku olisi voitava tarkistaa nykyistä helpommin.

Kommentit esityksen vaikutusarvioista

-

Mahdolliset muut kommentit

-

Ylikarhu Ella
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf